

Onderwerp Oplegger overzicht maatregelen (T26.05221) en Onderzoekssporen (T26.05269)

Aan De leden van de gemeenteraad
Van College van B&W
Datum 22 september 2026
Ons kenmerk T26.07188

Aanleiding

In het kader van het structureel sluitend maken van de Begroting 2027-2030 heeft het college de begroting integraal beoordeeld op mogelijke bezuinigingsmogelijkheden. Het uitgangspunt hiervoor was het maatregelenoverzicht dat gepresenteerd is bij Begroting 2026 (T25.06169). De eerste stap was om deze lijst te actualiseren. Met het oog op begrotingstekort zoals bekend bij de Kaderbrief 2027 en de meerjarig oplopende tekorten was die lijst onvoldoende om de begroting structureel te sluiten.

Het College is daarom op zoek gegaan naar meer maatregelen om de lijst uit te breiden. Bij de Begroting 2026 is er vooral gekeken of er beleidskeuzes waren ten aanzien van het maatschappelijk minimum. Dit jaar hebben we onderzocht of er aanvullende keuzeruimte was ten aanzien van het wettelijk minimum. Met andere woorden, doen wij als gemeente meer dan wettelijk noodzakelijk is, als gevolg van beleidskeuzes. Het rapport 'Beleidsvrijheid geduid' van de Raad van Openbaar Bestuur (ROB) uit 2019 biedt een kader om onderscheid te maken tussen wettelijke verplichtingen en de ruimte die gemeenten hebben om zelf keuzes te maken in beleid en uitvoering. Aan de hand van dit rapport zijn alle begrotingsposten beoordeeld en waar mogelijk zijn er aanvullende concrete bezuinigingsmaatregelen geformuleerd. Dit heeft geleid tot het Overzicht Maatregelen Begroting 2027-2030 (T26.05221), waarbij ook de maatschappelijke impact in beeld is gebracht. Hiermee geeft het College ook invulling aan de wensen van u als Raad, zoals kenbaar gemaakt in motie M2026-008 ('Goed gevuld knoppenboek').

Begroting 2027-2030

Op basis van het overzicht met maatregelen heeft het College een integrale afweging gemaakt en is er een weloverwogen keuze gemaakt tussen de maatregelen om Begroting 2027-2030 structureel te sluiten. Hierbij ontvangt u als Raad het volledige maatregelenoverzicht, zodat u hierover bij de begrotingsbehandeling een eigen afweging kan maken.

Overzicht Onderzoekssporen

Naast de concrete maatregelen uit het bovengenoemde overzicht zijn er ook onderwerpen naar voren gekomen waar mogelijk nog aanvullende keuzeruimte bestaat ten aanzien van het wettelijk minimum. Voor deze onderwerpen is op dit moment echter nog onvoldoende duidelijk welke concrete maatregelen mogelijk zijn, welke financiële ruimte daarmee kan worden gerealiseerd en welke maatschappelijke, juridische en uitvoeringsgevolgen daaraan verbonden zijn. Nader onderzoek is nodig om te definiëren wat het wettelijk minimum inhoudt en wat dit betekent voor de keuzeruimte voor ons als gemeente. In veel gevallen is er in de wet namelijk niet strikt omschreven wat de minimale taak inhoudt. De onderwerpen waar meer onderzoek naar nodig is, zijn opgenomen in het Overzicht Onderzoekssporen (T26.05269).

Het Overzicht Onderzoekssporen is een overzicht van onderwerpen waarvoor het college aanleiding ziet om nader te onderzoeken of en in hoeverre aanvullende besparingsmogelijkheden aanwezig zijn. Het opnemen van een onderwerp in de lijst met onderzoekssporen betekent niet dat vaststaat dat hierop kan of zal worden bezuinigd. Eerst moet worden onderzocht welke ruimte er daadwerkelijk is en welke keuzes en consequenties daarbij horen.

Waarom het overzicht met onderzoekssporen nu aanbieden?

Het College vindt het belangrijk de gemeenteraad in een vroeg stadium te informeren over de onderwerpen die nader worden onderzocht. Daarmee bent u Raad op de hoogte van de volle breedte van de mogelijke keuzeruimte die bij de begrotingsanalyse naar voren is gekomen. De komende periode worden de onderzoekssporen verder uitgewerkt. De uitkomsten kunnen vervolgens worden betrokken bij het opstellen van de volgende begroting.

Onderzoekssporen - nog geen concrete bezuinigingsmaatregelen

Het onderscheid tussen beide overzichten is belangrijk. In het overzicht met maatregelen zijn concrete maatregelen in beeld en zijn de financiële gevolgen en belangrijkste consequenties voldoende bekend om hierover een keuze te kunnen maken. Voor de onderzoekssporen moet dit nog worden onderzocht. Per onderzoekspoor wordt onderzocht:

- welke wettelijke verplichtingen gelden;
- welke beleidsvrijheid de gemeente heeft;
- welke concrete keuzes mogelijk zijn;
- welke financiële ruimte hiermee eventueel kan worden gerealiseerd;
- en welke maatschappelijke, juridische en uitvoeringsgevolgen aan deze keuzes zijn verbonden.

Het overzicht met onderzoekssporen biedt op dit moment onvoldoende concrete en onderbouwde informatie om een specifieke bezuiniging op basis daarvan in de begroting te verwerken. Het gaat immers nog om mogelijke keuzeruimte en niet om uitgewerkte maatregelen. Dit betekent dat de onderwerpen uit dit overzicht op dit moment niet als concrete bezuiniging kunnen worden ingeboekt. Eerst is nader onderzoek nodig om vast te stellen welke maatregelen daadwerkelijk mogelijk en verantwoord zijn.

Vervolproces

Het college wil de periode in aanloop naar Begroting 2028 benutten om de onderzoekssporen verder uit te werken. Daarbij wordt per onderwerp de mogelijke keuzeruimte in beeld gebracht en worden de financiële, maatschappelijke, juridische en uitvoeringsgevolgen onderzocht. De uitkomsten van deze onderzoeken worden betrokken bij de voorbereiding van de volgende begroting. Indien daaruit concrete en onderbouwde besparingsmogelijkheden naar voren komen, kunnen deze op dat moment als maatregelen aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Samengevat

Met het Overzicht Onderzoekssporen informeert het college de gemeenteraad over onderwerpen waar mogelijk nog aanvullende keuzeruimte aanwezig is, maar waarover op dit moment nog onvoldoende informatie beschikbaar is om een concrete bezuinigingsmaatregel te formuleren. Het college kiest er bewust voor deze onderwerpen eerst nader te onderzoeken, zodat bij een eventuele toekomstige keuze niet alleen de financiële opbrengst, maar ook de maatschappelijke, juridische en uitvoeringsgevolgen in beeld zijn.

Het overzicht met maatregelen betreft concrete bezuinigingsmogelijkheden; het overzicht met onderzoekssporen betreft onderzoeksrichtingen naar mogelijke aanvullende keuzeruimte.

De raad wordt over de voortgang en de uitkomsten van de onderzoeken geïnformeerd. De uitkomsten worden vervolgens betrokken bij het opstellen van de volgende begroting.

Bijlage(n):

- Overzicht maatregelen Begroting 2027-2030 (T26.05221)
- Overzicht onderzoeksporen (T26.05269)